Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (seitsmes koda)

16. jaanuar 2025 *

Eelotsusetaotlus – Lennutransport – Määrus (EÜ) nr 261/2004 – Artikli 8 lõike 1 punkt a – Õigus lennupileti ostuhinna tagasimaksmisele lennu tühistamise korral – Võimalus valida, kas tagasimaksmine toimub rahas või reisitšekkides – Artikli 7 lõige 3 – Mõiste „kirjalik kokkulepe reisijaga“ – Lennuettevõtja veebisaidil püsikliendikonto loomine lennureisija poolt

Kohtuasjas C-642/23,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Landgericht Düsseldorfi (Düsseldorfi apellatsioonikohus, Saksamaa) 16. oktoobri 2023. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 26. oktoobri 2023, menetluses

Flightright GmbH

versus

Etihad Airways P.J.S.C.,

EUROOPA KOHUS (seitsmes koda),

koosseisus: koja president M. Gavalec (ettekandja), kohtunikud Z. Csehi ja F. Schalin,

kohtujurist: L. Medina,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Flightright GmbH, esindajad: *Rechtsanwälte* M. Michel ja R. Weist,

– Euroopa Komisjon, esindajad: G. von Rintelen ja N. Yerrell,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: saksa.

kohtuotsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91 (ELT 2004, L 46, lk 1; ELT eriväljaanne 07/08, lk 10; parandus ELT 2018, L 155, lk 35), artikli 7 lõiget 3 ja artikli 8 lõike 1 punkti a.

2 Taotlus on esitatud Flightright GmbH, kellele reisija (edaspidi „nõude loovutaja“) on loovutanud oma nõude, ja lennuettevõtja Etihad Airways P.J.S.C. (edaspidi „Etihad Airways“) vahelises kohtuvaidluses pileti ostuhinna tagasimaksmise üle nõude loovutajale, kelle lend tühistati.

Õiguslik raamistik

3 Määruse nr 261/2004 põhjendustes 1, 2, 4 ja 20 on märgitud:

„(1) Õhutranspordi valdkonnas [Euroopa] [Ü]henduse võetava meetme eesmärk on muu hulgas tagada reisijate kaitstuse kõrge tase. Peale selle tuleks täielikult võtta arvesse kõiki tarbijakaitse üldisi nõudeid.

(2) Lennureisist mahajätmine ning lendude tühistamine või pikaajaline hilinemine põhjustab reisijatele tõsiseid raskusi ja ebamugavust.

[…]

(4) Seetõttu peaks ühendus [nõukogu 4. veebruari 1991. aasta määrusega (EMÜ) nr 295/91 kompenseerimissüsteemi ühiseeskirjade kohta, mida rakendatakse regulaarlennuliikluses reisija lennureisist mahajätmise korral (EÜT 1991, L 36, lk 5; ELT eriväljaanne 07/01, lk 306)] sätestatud kaitstuse standardeid karmistama, suurendama reisijate õigusi ning tagama lennuettevõtjate tegutsemise ühtlustatud tingimustel liberaliseeritud turul.

[…]

(20) Reisijaid tuleks lennureisist mahajätmisest ning lendude tühistamisest või hilinemisest täielikult teavitada, et nad saaksid tõhusalt oma õigusi kasutada.“

4 Määruse nr 261/2004 artikli 5 lõikes 1 on sätestatud:

„Lennu tühistamise korral:

a) pakub tegutsev lennuettevõtja asjaomastele reisijatele abi vastavalt artiklile 8;

[…]“.

5 Määruse artikli 7 „Õigus hüvitisele“ lõigetes 1 ja 3 on sätestatud:

„1. Kui osutatakse käesolevale artiklile, saavad reisijad hüvitist […]

[…]

3. Lõikes 1 osutatud hüvitist makstakse sularahas, elektroonilise pangaülekandena, pangakorralduse või pangatšekkidena või kirjalikul kokkuleppel reisijaga reisitšekkides ja/või muudes teenustes.“

6 Määruse artikli 8 „Õigus tagasimaksmisele või teekonna muutmisele“ lõikes 1 on ette nähtud:

„Kui osutatakse käesolevale artiklile, pakutakse reisijatele võimalust valida järgmiste valikuvõimaluste vahel:

a) – seitsme päeva jooksul kogu pileti ostuhinna tagasimaksmine artikli 7 lõikes 3 osutatud vahenditega ärajäänud reisi osa või osade puhul ning toimunud reisi osa või osade puhul, kui lennust ei ole reisija esialgse reisikava jaoks kasu […]

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

7 Nõude loovutajal oli kinnitatud broneering Etihad Airwaysi 7. septembri 2020. aasta lennule marsruudil Düsseldorf (Saksamaa) – Brisbane (Austraalia) ümberistumisega Abu Dhabis (Araabia Ühendemiraadid). Broneering hõlmas ilma kindla kuupäevata tagasilendu. Edasi-tagasi-lennu koguhind oli reisija kohta 1189 eurot. Reisija tasus selle reisikorraldajale.

8 Lend Düsseldorfist Abu Dhabisse aga tühistati. Pärast seda, kui reisikorraldaja oli 2020. aasta juulis muutunud maksejõuetuks ja jätnud pileti ostuhinna tagasi maksmata, pöördus nõude loovutaja isa nõude loovutaja nimel Etihad Airwaysi poole. Lennuettevõtja pakkus välja, et broneerib lennud ametlikult ümber ning nõude loovutaja isa nõustus sellega.

9 Uue telefonivestluse käigus Etihad Airwaysi klienditeeninduse esindajaga kinnitati nõude loovutaja isale, et nõude loovutajale ja teda saatma pidanud reisijale antakse krediidina esiteks lennumiilid selle lennu eest, mille Etihad Airways oleks pidanud teostama, kusjuures lennumiilide väärtus vastab pileti ostmisel makstud hinnale ja miilide kehtivusaeg on kaks aastat, teiseks krediit täiendavate lennumiilide näol väärtusega 400 Ameerika dollarit (ligikaudu 380 eurot) ja kolmandaks krediit 5000 „Etihad Guesti“ miili ulatuses. Selleks pidi kumbki reisija looma Etihad Airwaysi veebisaidil püsikliendikonto, mida ka tehti.

10 Lubatud lennumiilid kanti reisija kontole, kes oleks pidanud nõude loovutajat saatma, kuid nõude loovutaja kontole jäeti need kandmata.

11 Flightright teatas 16. märtsi 2021. aasta kirjas Etihad Airwaysile, et ta kasutab nõude loovutaja isa ja teda saatma pidanud reisija nimel määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a alusel valikuõigust, ning nõudis seitsme päeva jooksul kogu pileti ostuhinna tagasimaksmist reisi kõigi ärajäänud osade eest.

12 Nõude loovutaja märkis 13. augusti 2021. aasta kirjas „ennetavalt“, et ta „soovib määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a esimese taande alusel pileti ostuhinna tagasimaksmist“ ja et ta loovutab oma „õiguse nõuda tagasimaksmist uuesti äriühingule Flightright“.

13 Amtsgericht Düsseldorf (Düsseldorfi esimese astme kohus, Saksamaa), kellele Flightright esitas esimeses kohtuastmes hagi kogu pileti ostuhinna tagasimaksmise nõudes, jättis selle rahuldamata põhjendusel, et Flightright võis äärmisel juhul nõuda kohalelennuga seotud kulude hüvitamist, mille suurust ei olnud ta aga ka pärast kohtu asjaomast palvet kindlaks määranud.

14 Flightright esitas selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule, Landgericht Düsseldorfile (Düsseldorfi apellatsioonikohus), nõudes, et Etihad Airwaysilt mõistetaks välja 1189 eurot koos intressiga alates 24. märtsist 2021.

15 Eelotsusetaotluse esitanud kohus kahtleb kahes asjas. Esiteks soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes selle määruse artikli 7 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et kuna nõude loovutaja nõustus tagasimaksmisega lennumiilide vormis ja avas püsikliendikonto Etihad Airwaysi veebisaidil, millele tuli need miilid krediidina kanda, on tegemist „kirjaliku kokkuleppega“ selle määruse artikli 7 lõike 3 tähenduses selle tagasimaksmise vormi kohta, kuigi reisija ei ole omakäelise allkirjaga oma nõusolekut kinnitanud.

16 Kui vastus sellele küsimusele on jaatav, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teiseks teada, kas nõude loovutaja võib tühistada tagasimaksmiseks valitud lennumiilide vormi ja nõuda uuesti pileti ostuhinna tagasimaksmist rahas, kui tegutsev lennuettevõtja ei kanna lennumiile hoolimata sellekohasest kokkuleppest krediidina kontole.

17 Neil asjaoludel otsustas Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi apellatsioonikohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [määruse nr 261/2004] artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes [selle määruse] artikli 7 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et reisijaga on kehtiv kirjalik kokkulepe pileti ostuhinna reisitšekkide ja krediidi vormis tagasimaksmiseks olemas, kui reisija ise on lennuettevõtja veebisaidil loonud elektroonilise kliendikonto, kuhu kantakse need reisitšekid ja krediit, ilma et reisija oleks omakäelise allkirjaga kinnitanud oma nõusolekut sedalaadi tagasimaksmiseks?

2. Kui esimesele eelotsuse küsimusele vastatakse jaatavalt, siis kas reisija saab pileti ostuhinna reisitšekkide ja krediidi vormis tagasimaksmiseks kord juba kehtivalt antud nõusoleku tagasi võtta ja nõuda uuesti selle kohustuse täitmist rahas, kui lennuettevõtja lubatud reisitšekke ja krediiti edaspidi kliendikontole ei kanna?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

18 Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes selle määruse artikli 7 lõikega 3 tuleb tõlgendada nii, et juhul, kui tegutsev lennuettevõtja tühistab lennu, loetakse, et reisijaga on olemas „kirjalik kokkulepe“ pileti ostuhinna tagasimaksmiseks reisitšekkides, kui ta on loonud selle lennuettevõtja veebisaidil püsikliendikonto, kuhu need reisitšekid oleks tulnud kanda, ilma et reisija oleks omakäelise allkirjaga kinnitanud oma nõusolekut sedalaadi tagasimaksmiseks.

19 Vastavalt määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punktile a koostoimes selle määruse artikli 5 lõike 1 punktiga a on reisijal lennu tühistamise korral õigus seitsme päeva jooksul pileti ostuhinna tagasimaksmisele nimetatud määruse artikli 7 lõikes 3 sätestatud korras.

20 Viimasena nimetatud sättes on ette nähtud, et tagasimakse tehakse sularahas, elektroonilise pangaülekandena, pangakorralduse või pangatšekkidena või kirjalikul kokkuleppel reisijaga reisitšekkides ja/või muudes teenustes.

21 Määruse nr 261/2004 artikli 7 lõikest 3 koostoimes selle määruse artikli 8 lõike 1 punktiga a tuleneb, et nende sätetega piiritles liidu seadusandja pileti ostuhinna tagasimaksmise üksikasjad lennu tühistamise korral. Selles osas nähtub määruse artikli 7 lõike 3 ülesehitusest, et pileti ostuhind makstakse tagasi peamiselt rahas. Seevastu tagasimaksmine reisitšekkides kujutab endast täiendavat tagasimaksmise viisi, kuna see sõltub lisatingimusest ehk „kirjalikust kokkuleppest reisijaga“ (21. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Cobult, C-76/23, EU:C:2024:253, punkt 20).

22 Kuigi määruses nr 261/2004 ei ole artikli 7 lõikes 3 kasutatud mõistet „kirjalik kokkulepe reisijaga“ määratletud, on Euroopa Kohus asunud seisukohale, et lähtudes määruse eesmärgist tagada lennureisijate kaitstuse kõrge tase ja tegutseval lennuettevõtjal lasuvast teavitamiskohustusest, mis tulenevad sisuliselt määruse põhjendustest 1, 2, 4 ja 20, eeldab see mõiste esiteks, et asjaomasel reisijal on olnud võimalik teha tulemuslik ja teadlik valik ning sellest tulenevalt anda vaba ja teadlik nõusolek piletihinna tagasimaksmiseks pigem reisitšekkides kui rahas (vt selle kohta 21. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Cobult, C-76/23, EU:C:2024:253, punktid 21 ja 26–29.)

23 Teiseks, reisijaga kokkuleppe vormi puhul on Euroopa Kohus sedastanud, et kui reisija on saanud selget ja täielikku teavet, võib määruse nr 261/2004 artikli 7 lõike 3 tähenduses „kirjalik kokkulepe“ temaga hõlmata eelkõige tema sõnaselget, lõplikku ja ühemõttelist nõusolekut pileti ostuhinna tagasimaksmiseks reisitšekkides, kui nimetatud reisija saadab vormi, mis on täidetud tegutseva lennuettevõtja veebisaidil, ilma et sellel vormil oleks reisija omakäelist või digitaalset allkirja (vt selle kohta 21. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Cobult, C-76/23, EU:C:2024:253, punkt 34.)

24 Niisiis on Euroopa Kohus otsustanud, et juhul, kui tegutsev lennuettevõtja tühistab lennu, loetakse, et reisijaga on olemas „kirjalik kokkulepe“ pileti ostuhinna tagasimaksmiseks reisitšekkides, kui ta on täitnud selle lennuettevõtja veebisaidil veebipõhise vormi, milles ta tegi valiku niisuguse tagasimaksmise viisi kasuks, mis välistab tagasimaksmise rahas, tingimusel et sellel reisijal on olnud võimalik teha tulemuslik ja teadlik valik ning sellest tulenevalt anda teadlik nõusolek piletihinna tagasimaksmiseks pigem reisitšekkides kui rahas, mis eeldab, et nimetatud lennuettevõtja on andnud reisijale lojaalselt selget ja täielikku teavet piletihinna tagasimaksmise viiside kohta (21. märtsi 2024. aasta kohtuotsus Cobult, C-76/23, EU:C:2024:253, punkt 37.)

25 Seega ei saa mõistet „kirjalik kokkulepe reisijaga“ määruse nr 261/2004 artikli 7 lõike 3 tähenduses tõlgendada kitsalt nii, et see kehtestab niisuguse formaalse tingimuse nagu reisija omakäeline allkiri, et reisija saaks kehtivalt väljendada oma sõnaselget, lõplikku ja ühemõttelist nõusolekut piletihinna tagasimaksmiseks reisitšekkides.

26 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas asjaolu, et reisija loob püsikliendikonto Etihad Airwaysi veebisaidil selleks, et sinna kantaks lennumiilid, mida see lennuettevõtja oli talle lubanud, on piisav selleks, et tuvastada selle reisija sõnaselge, lõplik ja ühemõtteline nõustumine pileti ostuhinna tagasimaksmisega sellises vormis.

27 Pelka asjaolu, et selline püsikliendikonto luuakse lennuettevõtja veebisaidil, ei saa aga pidada iseenesest piisavaks, et asuda seisukohale, et reisija on andnud sõnaselge, lõpliku ja ühemõttelise nõusoleku, kuna see võib lihtsalt viidata tarbija soovile osaleda üldiselt lennuettevõtja püsikliendiprogrammis, kuid seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.

28 Eeltoodud kaalutlustest lähtudes tuleb esimesele küsimusele vastata, et määruse nr 261/2004 artikli 8 lõike 1 punkti a tuleb koostoimes selle määruse artikli 7 lõikega 3 tõlgendada nii, et juhul, kui tegutsev lennuettevõtja tühistab lennu, loetakse, et „kirjalik kokkulepe“ reisijaga pileti ostuhinna tagasimaksmiseks reisitšekkides puudub, kui reisija on loonud selle lennuettevõtja veebisaidil püsikliendikonto, kuhu need reisitšekid oleks tulnud kanda, ilma et ta oleks kinnitanud oma sõnaselget, lõplikku ja ühemõttelist nõusolekut sedalaadi tagasimaksmiseks.

Teine küsimus

29 Esimesele küsimusele antud vastust arvestades ei ole teisele küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

30 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (seitsmes koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. veebruari 2004. aasta määruse (EÜ) nr 261/2004, millega kehtestatakse ühiseeskirjad reisijatele lennureisist mahajätmise korral ning lendude tühistamise või pikaajalise hilinemise eest antava hüvitise ja abi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 295/91, artikli 8 lõike 1 punkti a koostoimes määruse nr 261/2004 artikli 7 lõikega 3

tuleb tõlgendada nii, et

juhul, kui tegutsev lennuettevõtja tühistab lennu, loetakse, et „kirjalik kokkulepe“ reisijaga pileti ostuhinna tagasimaksmiseks reisitšekkides puudub, kui reisija on loonud selle lennuettevõtja veebisaidil püsikliendikonto, kuhu need reisitšekid oleks tulnud kanda, ilma et ta oleks kinnitanud oma sõnaselget, lõplikku ja ühemõttelist nõusolekut sedalaadi tagasimaksmiseks.

Allkirjad